Με το κομποσκοίνι και το καριοφίλι

Γράφει ο **Δημήτρης Νατσιός** (Δάσκαλος - Κιλκίς)

Είναι γνωστό πως αν θέλεις να δοκιμάσεις την «Ορθοδοξία και Ορθοπραξία» κάποιου, ρώτησέ τον τι γνώμη έχει για τον ορθόδοξο μοναχισμό, για τα μοναστήρια και τους καλογέρους. Όποιος σέβεται τον μοναχισμό είναι Ορθόδοξος, όποιος τον διακωμωδεί ή κατηγορεί τους μοναχούς για ανθρωποφοβία ή δειλία, ουσιαστικά δεν είναι Ορθόδοξος Χριστιανός. (Το ίδιο ισχύει και για την Παλαιά Διαθήκη. Κι εδώ «σκοντάφτουν πολλοί, ιδίως οι νεοπαγανιστές).

Όποιος σέβεται τον μοναχισμό είναι Ορθόδοξος

Συζητώ πολλές φορές και με ανθρώπους που προβάλλουν με παρρησία την πίστη τους και πραγματικά θλίβομαι και εκπλήσσομαι, όταν τους ακούω να εκφράζουν υποτιμητική και περιφρονητική γνώμη για τους μοναχούς. Το επιχείρημα πίσω από το οποίο θωρακίζουν την βεβαιότητά τους είναι πως οι καλόγεροι είναι άνθρωποι δειλοί, που δεν αντέχουν τα φορτία και τα βάσανα της ζωής, ριψάσπιδες του βίου, που αναχωρούν για να περάσουν άνετα και ξεφρόντιστα. Τα μοναστήρια είναι γι' αυτούς, στην καλύτερη περίπτωση, πολύτιμη «πολιτιστική κληρονομιά», που πρέπει να διατηρηθεί σαν ένα αρχαϊκό παρελθόν ή, στην χειρότερη περίπτωση, τόπος παιδιάς και ραστώνης, όπου βρίσκουν καταφυγή προβληματικές προσωπικότητες.

Η πρώτη κατηγορία, των εντός της Εκκλησίας, «ευσεβών» κατά τα άλλα, χριστιανών, επισκέπτονται το τάδε μοναστήρι, γιατί αυτό εντάσσεται στα ψυχοσωτήρια χριστιανικά τους καθήκοντα, αλλά πόσο οίκτο, πόση λύπηση νιώθουν για τα αξιοθρήνητα αυτά καλογεράκια, που άφησαν την… τεθλιμμένη και στενή οδό του ηδονόπληκτου αυτού κόσμου, για να ακολουθήσουν την ευρύχωρο και πλατιά οδό του ασκητισμού.

Στην δεύτερη κατηγορία, των εκτός της Εκκλησίας επιτιμητών του μοναχισμού, ανήκει κυρίως η ψευτοπροοδευτική αγέλη, η οποία, κατά τον αείμνηστο καθηγητή της Θεολογίας Ηλία Βουλγαράκη, «αντικρίζει με αποστροφή το ένδυμα των ιερέων, παρερμηνεύει το χειροφίλημα στους ιερείς ως πράξη δουλοπρέπειας, νιώθει την βυζαντινή μουσική σαν μουσειακό κατάλοιπο. Καταλογίζει στην εκκλησιαστική ζωγραφική, ανελευθερία έκφρασης και αποστράγγισης της ζωής. Ερμηνεύει την τιμή των λειψάνων σαν νεκρολατρική έκφραση ενός αρρωστημένου ψυχισμού. Βλέπει τα άμφια και ανατρέχει στο σκοταδιστικό Βυζάντιο, απορεί με την μονοτονία και τον βραδύ ρυθμό των ιερών

ακολουθιών. Πληροφορείται για τις νηστείες και προσγράφει στον Θεό χαιρεκακία. Αντικρίζει τον μοναχισμό ως μία διαστροφή της ανθρώπινης ύπαρξης, φορτισμένο με στυγνότητα αισθήματος και καρδιάς, που υπεραναπληρώνει την μειονεξία του με αυταρέσκεια, φανατισμό και μισαλλοδοξία». («Εισαγωγή στην Θεολογία», σελ. 74, Θεσ/νίκη 1998, συλλογικός τόμος).

Δεν είναι όμως ένδειξη αχαριστίας και ανιστορησίας να κατηγορούμε τον Ορθόδοξο μοναχισμό για αδιαφορία και αναισθησία για τα όσα συμβαίνουν στην κοινωνία; Ας γνωρίζουμε, όμως, όλοι ότι αν δεν υπήρχε ο μοναχισμός σήμερα Χριστιανούς Ορθοδόξους και Έλληνες σ' αυτόν τον τόπο δεν θα εύρισκες.

«…δέκα σχολεία ελληνικά εποίησα, διακόσια διά κοινά γράμματα του Κυρίου συνεργούντος…», γράφει ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός, που εγκατέλειψε την ησυχία του Αγίου Όρους για να αφυπνίσει το αμαθές Γένος. Όταν ο Μιχαήλ ο Η' ο Παλαιολόγος επιζητούσε την Ένωση των Εκκλησιών, την υποδούλωση της Ορθοδοξίας στον υπερφίαλο παπισμό, οι καλόγεροι, Αγιορείτες Πατέρες όρθωσαν το ανάστημά τους. «Ο της υγιούς πίστεως και το βραχύ ανατρέπων το παν λυμαίνεται», όποιος υποχωρεί έστω και ελάχιστα στην πίστη του λυμαίνεται το παν, απαντούν στους τότε και σήμερα προβατόσχημους, πεμπτοφαλαγγίτες του Οικουμενισμού. Τα μοναστήρια κράτησαν και κρατούν ανόθευτο και ακηλίδωτο την πάτριον δόξαν, την υγιή πίστη.

Καλόγεροι, κληρικοί, ήταν όλοι σχεδόν οι «Δάσκαλοι του Γένους», που αντί να καθίσουν φρόνιμα και να γίνουν νοικοκύρηδες, πρόσφεραν και την ζωή τους ακόμη, ως ποιμένες καλοί, υπέρ του δεινοπαθούντος λαού. Ο Μελέτιος Πηγάς, ο Κύριλλος Λούκαρις, ο Ηλίας Μηνιάτης, ο Γιαννούλης Ευγένιος ο Αιτωλός, ο Αναστάσιος Γόρδιος, ο Νικηφόρος Θεοτόκης, ο Ευγένιος Βούλγαρης, ο Άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, ο άγιος Αθανάσιος ο Πάριος, ο Άγιος Μακάριος ο Νοταράς, όλοι τους «Δάσκαλοι του Γένους» που βγήκαν από τα μοναστήρια. «Φως μεν μοναχοίς, άγγελοι, φως δε κοσμικοίς, μοναχοί» γράφει ο Αγ. Ιωάννης της Κλίμακος. Ο ορθόδοξος μοναχισμός φώτιζε και φωτίζει και σήμερα εν μέσω του πνευματικού σκότους που μας περιβάλλει.

Γι' αυτό και μετά την Επανάσταση η βαυαρέζικη συμμορία επέπεσε με λύσσα στα μοναστήρια και έκλεισε περίπου 400. «Διάλυσαν τα μοναστήρια», θρηνεί ο στρατηγός Μακρυγιάννης, «συμφώνησαν με τους Μπουαρέζους και πούλαγαν τα δισκοπότηρα κι όλα τα γερά (=ιερά) εις το παζάρι και τα ζωντανά διαδίχως τίποτα… Αφάνισαν όλως διόλου τα μοναστήρια και οι καημένοι οι καλόγεροι, όπου αφανίστηκαν εις τον αγώνα, πεθαίνουν της πείνας μέσα στους δρόμους όπου αυτά τα μοναστήρια ήταν τα πρώτα προπύργια της απανάστασής μας».

(Απομνημονεύματα).

«Πρέπει, επί τέλους, να μάθη ο Ελληνισμός και να ομολογήση, ότι κατά τα χρόνια της σκλαβιάς και της στυγνής δουλείας όχι μόνο μέσα στο Αγιονόρος, αλλά και στους απανταχού χώρους της παρουσίας και επιρροής του, η παιδεία ήταν σχεδιασμός και προγραμματισμός εθνωφελής και πράξις θαρραλέα των επί μέρους εκκλησιαστικών και μοναστικών αρχών, και πιο συγκεκριμένα, έργο και επίτευγμα λαμπρών κληρικών, με κέντρο τον ενοριακό ναό και τα προσκτίσματά του, και μοναχών μεγάλης βουλής για το Γένος και διδακτικής προσφοράς στ' αρχονταρίκια και στους νάρθηκες των Μοναστηριών των. Και ότι "τα απανταχού της Ελλάδος, κατά θείαν πάντως μοίραν, κατεσπαρμένα Μοναστήρια, ως δένδρα μεγάλα και υψίκορμα, και πάντοτε ου μικράν τοις Ορθοδόξοις Έλλησι παρέσχον την ωφέλειαν, πολλώ δε μάλλον κατά τον δεινόν… χειμώνα, διότι ου μόνο υπήρχον η των δυστυχών καταφυγή και το… άσυλον, αλλά και της πατρίου παιδείας, της τε θύραθεν και της ιεράς, διετήρουν βαρυτίμους θησαυρούς και Σχολεία εν τοις πλείστοις ου διέλιπον". (Σοφοκλ. Οικονόμος βλ. Ματθ. Παρανίκα, Σχεδίασμα περί της εν τω Ελληνικώ Έθνει καταστάσεως των γραμμάτων… ΚωνΠολις 1867, σελ. 6). Εννοείται ότι το «απανταχού της Ελλάδος» θα πρέπει να εκληφθή ως απανταχού του Ελληνισμού, απανταχού της Γένους μας. Ο λόγος είναι προφανής και αι αποδείξεις βοώσαι».

(Επισκόπου Ροδοστόλου Χρυσοστόμου, «Γράμματα και άρματα στον Άθωνα», Άγιον Όρος, 2000, σελ. 333).

Προπύργια τα μοναστήρια της ελευθερίας και της Ορθοδοξίας και περισσότερο σήμερα που εισβάλλουν πλημμυρηδόν οι δυτικές ασχήμιες. Τα μοναστήρια διαφυλάσσουν το ορθόδοξο ήθος, τον ασκητικό τρόπο ζωής, την ολιγόδεια, σήμερα ιδίως, που έχουμε μπουκώσει από τα πολιτιστικά (και κοινωνικά και πολιτικά) ξυλοκέρατα, ημέτερα και οθνεία.

Προϋπόθεση, κατά την Εκκλησία μας για το «ακολουθείν τον Χριστόν» είναι τα «απαρνησάσθω εαυτόν» και «αράτω τον σταυρόν», φράσεις που δηλώνουν αποφάσεις και πράξεις του ανθρώπου αντίθετες από την ίδια του τη φύση. Αντί να θαυμάζουμε και να παραδειγματιζόμαστε από ανθρώπους που απαρνήθηκαν τον εαυτό τους, εμείς τους ελέγχουμε για δειλία… Θέλουμε τα μοναστήρια τουριστικά θέρετρα και τους μοναχούς κοινωνικούς λειτουργούς, ακτιβιστές.

Να κλείσω με μία ακόμη παραπομπή στο προαναφερόμενο βιβλίο του επ. Ροδοστόλου Χρυσοστόμου, για κάποιες άγνωστες πτυχές της ιστορίας μας και για την παρουσία των μοναχών στους εθνικούς αγώνες «για του Χριστού την πίστη την αγία και της πατρίδος την ελευθερία:

«Κρίμα που δεν έχουμε σε κάδρο και την μορφή του «Καπετάν Καλόγερου» (μετά ταύτα γνωστού ως Σαμουήλ) του θρυλικού Κουγκιού, που δεν ήταν άλλος απ' τον Δανιήλ Ιβηρίτη, καθώς επίσης και του «Παχωμίου εξ Άθω», του πρώτου παλικαριού που πήδηξε μέσα στο Παλαμήδι και έκανε την αρχή της καταλήψεως. Ταπεινός όπως ήταν, καθ' ο αγιορείτης, απέφυγε την τιμή τότε, δεν τον ενδιέφερε και η υστεροφημία, και σβήστηκε το κατόρθωμά του απ' τον αγνώμονα πίνακα της λήθης. Γι' αυτό του Στάϊκου Σταϊκόπουλου το άγαλμα είναι στημένο στο Ναύπλιο σήμερα, ενώ για εκείνον, όπως και για τον Ιβηρίτη, κανείς δεν κάνει λόγο…».

07.05.2015

Πηγή: www.antibaro.gr/